

Bankunionen: Hvad er konsekvenserne for Danmark?

af Finn Østrup, cand. polit. og professor ved Copenhagen Business School.

Spørgsmålet om dansk deltagelse i bankunionen er igen blevet bragt på bane af Lars Løkke Rasmussen, der i oktober mente, at man eventuelt kunne have undgået sagen med hvidvask i Danske Banks Estlands-filial, hvis Danmark havde deltaget i bankunionen. I forvejen har regeringen nedsat et udvalg, som skal se på konsekvenserne af en dansk deltagelse i bankunionen. Det er hensigten, at udvalget skal komme med en rapport i efteråret 2019.

Der må sættes spørgsmål ved, om det er en god ide, at Danmark deltager i bankunionen. Flere argumenter taler imod.

For det første vil der blive en stor afgivelse af suverænitet. Hvis Danmark vælger at deltage i bankunionen, vil tilsynet med de danske penge- og realkreditinstitutter således overgå til Den Europæiske Centralbank (ECB), og det vil være en EU-myndighed (Afviklingsinstansen), som skal træffe afgørelse om, hvorvidt et dansk penge- eller realkreditinstitut skal lukke eller sælges til udenlandske ejere. Det kan få alvorlige følger for dansk økonomi, hvis ECB og den fælles EU-myndighed til håndtering af kriser under en krise skulle finde på at beslutte, at for eksempel Danske Bank, Nykredit eller Jyske Bank skal lukke eller eventuelt overtages af en udenlandsk bank.

For det andet indebærer en dansk deltagelse en indskrænkning af demokratiet. Det er kendetegnende for et demokrati, at folket er med til at vælge de repræsentanter, som træffer beslutninger med gyldighed for det pågældende lands borgere og virksomheder. Bankunionen indebærer et brud med dette princip, idet beslutninger med gyldighed for danske borgere og virksomheder vil blive henlagt til et organ (ECB's Styrelsesråd), som den danske befolkning ikke har været med til at udpege. Det indebærer også en indskrænkning af demokratiet, at afgørelser i Afviklingsinstansen og ECB vil blive henlagt til en kreds af personer, der ikke må modtage instrukser fra folkevalgte instanser.

For det tredje er det sandsynligt, at bankunionen vil øge den finansielle ustabilitet. Der lægges med reglerne i bankunionen op til, at kriser i deltagerlandenes banker fremover skal løses uden anvendelse af offentlige midler, hvilket indebærer, at en nødlidende bank enten skal lukkes, sælges til en anden bank, eller at bankens gæld skal nedskrives. Det svarer til det system for bankkriser, som danske politikere indførte med den såkaldte Bankpakke 3 i 2010. Det var ikke nogen succes. Bankpakke 3 indebar stor usikkerhed, idet investorer løbende blev tvunget til at vurdere, om en bank var solid eller ej. Usikkerheden medførte en forøgelse af finansieringsomkostningerne i de danske banker. I oktober 2013 besluttede de danske politikere, at vigtige danske finansielle institutter (de såkaldte SIFI-institutter) fremover ikke skal håndteres efter Bankpakke 3. Det kan altså konstateres, at man nu på europæisk plan er ved at gentage den fiasko, som man i Danmark havde med Bankpakke 3, og som danske politikere måtte opgive.

Til fordel for en dansk deltagelse i bankunionen har særlig to argumenter været fremhævet, nemlig for det første at bankunionen vil styrke tilsynet med finansielle virksomheder, og for det andet at Danmark ikke vil stå alene med omkostningerne, hvis en stor dansk finansiell virksomhed skulle bryde sammen. Der kan sættes spørgsmål ved begge argumenter.

Det er muligt, at effektiviteten af det danske finansielle tilsyn tværtimod vil gå ned, når danske myndigheder – som det er tilfældet i bankunionen – skal arbejde efter instruks fra Den Europæiske Centralbank. Det gavner heller ikke effektiviteten, at Den Europæiske Centralbank må antages at være dårligere informeret om danske forhold end de danske myndigheder selv. Med hensyn til argumentet om mindre omkostninger i tilfælde af en ny dansk finanskriser er der ikke nogen automatik med hensyn til, om Danmark ved et sammenbrud i et stort dansk institut vil modtage midler fra de andre lande i bankunionen. Det vil således suverænt være op til den fælles EU-myndighed for håndtering af kriser (Afviklingsinstansen) i hvert enkelt tilfælde at træffe beslutning om, hvorvidt der skal tildeles støtte ved håndteringen af et kriseramt institut.

Endelig er der ingen grund til at gå med i bankunionen for at få et stærkere finansielt tilsyn eller en mindre risiko i det finansielle system. Danmark kunne selv gennemføre reformer. Som en begyndelse kunne det undersøges, hvad der måtte være galt i Finanstilsynet, samt hvad der kunne gøres for at rette op på eventuelle problemer. Der kunne også gennemføres reformer, som mindsker omkostningerne ved et sammenbrud i en dansk finansiell koncern. En oplagt mulighed vil være at gennemføre en opsplittning af de store danske finansielle koncerner, for eksempel ved at stille krav om, at aktiviteter i udlandet skal lægges i særlige selskaber. En opsplittning kunne også gavne konkurrencen på de finansielle markeder og derved være til fordel for dansk erhvervsliv.